

AKTUÁLNE ENVIRONMENTÁLNE A BEZPEČNOSTNÉ PROBLÉMY A MOŽNOSTI ICH RIEŠENIA

Miroslav RUSKO ¹

¹ Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Kocelova 15, 815 94 Bratislava, Slovenská republika Email: mirorusko@centrum.sk

ORCID iD: 0000-0002-1428-0141

Competing interests : The author declare no competing interests.

Publisher's Note: Slovak Society for Environment stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations. Copyright: © 2021 by the authors.

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

This license allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, so long as attribution is given to the creator. The license allows for commercial use.

Ľudské zdravie a dobré životné podmienky úzko súvisia so stavom životného prostredia. Dobrá kvalita prírodného prostredia poskytuje základné zdroje, ako je čistý vzduch a čistá voda, úrodná pôda na výrobu potravín, ako aj energia a suroviny pre výrobný priemysel. Problémy týkajúce sa životného prostredia sa stali neoddeliteľnou súčasťou nášho každodenného života a sú neúprosnou daňou za komfort, ktorý si väčšina sveta dnes môže dovoliť. Tieto problémy postihujú všetky zložky životného prostredia. Medzi hlavné environmentálne problémy nielen Slovenska patrí znečistenie ovzdušia, odpadové a vodné hospodárstvo a ochrana lesov.

Základnou podmienkou prechodu k udržateľnému využívaniu prírodného bohatstva je nastavenie správnej ceny za znečistenie a degradáciu prírodného prostredia, napr. emitovaním skleníkových plynov. Zahnutím hodnoty znečistenia do konečnej ceny sa vytvoria motivácie na efektívnejšiu výrobu, investície do vývoja nových technológií, čím sa súčasne dosiahne vyššia konkurencieschopnosť a značné úspory.

Zvyšovanie verejného povedomia o problematike ochrany životného prostredia vedie verejnosť nielen k väčšiemu pochopeniu environmentálnych súvislostí hospodárskeho a sociálneho života spoločnosti, ale tiež k zvýšeniu kvality rozhodovania spotrebiteľov, k zvyšovaniu právneho povedomia občanov a následne aj k zvýšeniu ochrany životného prostredia a kvality života.

V poslednom období môžeme sledovať tri hlavné trendy v regulácii životného prostredia:

- posun od regulácie príkazov a kontroly k ekonomickým (dobrovoľným / technickým) nástrojom, ktoré poskytujú stimuly pre prevádzkovateľov, aby zvolili optimálne investície do ochrany životného prostredia;
- rastúca dostupnosť informácií o peňažnej hodnote environmentálnych nákladov a prínosov;
- rastúca tendencia určovania environmentálnych cieľov na medzinárodných fórach.

V poslednom období v oblasti presadzovania politiky životného prostredia došlo k významnému rozšíreniu uplatňovania spektra dobrovoľných prístupov v oblasti ochrany životného prostredia. Prejavujú sa tendencie zvyšovania diverzity nástrojov, založených v nemalej miere na dobrovoľných aktivitách výrobcov a rastúcom uvedomení všetkých zainteresovaných v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Viaceré postupy sú postupne štandardizované. Súčasne s ich praktickým rozširovaním začal prebiehať ich výskum, zameraný nielen na skúmanie teoretických aspektov, ale aj zovšeobecňovanie praktických skúseností získaných z jednotlivých štúdií.

Vzrástol význam a množstvo dôležitých interakcií medzi ekonomickou a environmentálnou reguláciou týchto sektorov:

- environmentálne regulácie môžu byť kritickým determinantom investičných programov;
- proces stanovovania sadzieb môže ovplyvniť motiváciu regulovanej spoločnosti reagovať na ekonomické nástroje;
- ekonomický regulátor môže mať obzvlášť dobré predpoklady na to, aby sa zaoberal určitými environmentálnymi problémami špecifickými pre daný sektor.

Vzájomné pôsobenie medzi ekonomickou a environmentálnou reguláciou vyvoláva viaceré problémy. Napriek trendu využívania ekonomických stimulov v regulácii životného prostredia naďalej prevláda velenie a kontrola, v ktorej vláda stanovuje normy a sankčný systém za presadzovanie noriem.

Problematika environmentálnych záťaží je riešená prioritne pre zlepšenie stavu poškodených a ohrozených zložiek životného prostredia v dôsledku dlhodobej ľudskej činnosti a zároveň pre utvorenie podmienok pre postupnú elimináciu zdrojov kontaminácie podzemnej vody, pôdy a horninového prostredia a sanáciu kontaminovaných zložiek životného prostredia. Hlavným cieľom pritom je dosiahnuť vysokú úroveň kvality ľudského zdravia a jednotlivých zložiek životného prostredia a s tým súvisiacu vyššiu úroveň kvality života.

Je veľa pohrôm, ktorých riziká nie sú zanedbateľné. Niektoré z pohrôm majú vysoký potenciál ničiť územie, a to nie len jeho obyvateľov, ale aj krajinu, ekosystémy a ľudské sídla. Preto inštitúcie organizujúce život ľudskej spoločnosti musia vhodne riadiť a usmerňovať bezpečnosť socio-ekonomických aktivít v území, najmä z pohľadu ochrany životného prostredia spoločnosti.

Na implementáciu environmentálnej a bezpečnostnej politiky v praxi sa využívajú viaceré ekonomické, právne, edukačné, informačné, administratívne, inštitucionálne a technické nástroje.

Cieľom konferencie "Integrovaná bezpečnosť prostredia 2021" bolo poskytnúť vhodnú platformu pre informovanie odbornej a vedeckej verejnosti, zástupcov samosprávy a štátnej správy, výmenu skúseností a prezentácie nových výsledkov v problematike bezpečnosti prostredia.